

FUNDACIÓ CLARET – XVIIIè SIMPOSI

«CATALUNYA ACONFESSIONAL O LAICA?. La regulació jurídica del fet religiós i les diverses confessions»

Dissabte 30 d'abril de 2016. Sala Pere Casaldàliga – Llibreria Claret (Roger de Llúria 5, 08010 Barcelona)

Màxim Muñoz. Fundació Claret

Benvolgut Sr. Enric Vendrell, Director General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya, P. Ricard Costa-Jussà, Provincial dels Claretians de Catalunya, P. Enric Puig, secretari general de l'Escola Cristiana de Catalunya, Sra Carme Borbonès, Presidenta de Càritas Catalunya, Sr. Eudald Vendrell, President de Justícia i Pau, i Eduard Ibáñez, director; Sr. Miquel Esquirol, secretari del Grup Sant Jordi i altres membres de les juntes d'aquestes dues institucions que han volgut donar suport a aquest Simposi i a les quals cal agrair una llarga trajectòria de treball, sovint de formiga, per afavorir el debat i el compromís en temes rellevants d'àmbit social i cultural des de la perspectiva cristiana, patrons de la Fundació Claret. Srs. Xavier Vendrell, Jordi López i Ignasi Garcia Clavel, ex-directors generals d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya.

Benvolguts amics i amigues: sigueu benvinguts a aquest divuitè Simposi de la Fundació Claret, que marca la nostra activitat anual des dels seus inicis com un espai de diàleg lliure i obert sobre temes candents referits a la vivència de la fe cristiana i la seva comunicació en la societat actual.

El tema escollit enguany ens sembla de gran actualitat i importància: «CATALUNYA ACONFESSIONAL O LAICA?. La regulació jurídica del fet religiós i de les diverses confessions».

Certament l'actualitat la marca el moment que estem vivint a Catalunya. Diversos partits van considerar les eleccions del 27 de setembre passat com a plebiscitàries, en no haver-se pogut realitzar un referèndum pactat amb l'estat per decidir la relació de Catalunya amb Espanya. La majoria parlamentària actual està formada pels partits i coalicions que van defensar la independència de Catalunya i un full de ruta per assolir-la. D'acord amb aquest full de ruta, el Parlament ha creat una comissió per al procés constituent, que invitarà els ciutadans de Catalunya i les seves institucions a participar en la constitució d'un Estat Català, especialment en l'elaboració de la seva constitució. D'altra banda, a Espanya, alguns

dels partits que concorreran a les eleccions convocades pel 26 de juny, també han anunciat una reforma constitucional, o s'han pronunciat clarament sobre una modificació important o fins la supressió dels acords de l'Estat Espanyol amb la Santa Seu.

Com a Fundació Claret sempre hem defensat, conjuntament amb un grup força significatiu d'entitats d'església, el dret a decidir de la nació catalana, perquè pensem que deriva clarament de la doctrina social de l'Església, aplicada explícitament pels nostres bisbes a la realitat de Catalunya. Però com a Fundació Claret, no volem, especialment en aquest Simposi, prejutjar ni defensar cap opció política determinada, com seria la independència. Amb tot, ens sembla que no podem restar aliens sinó participatius respecte a un debat que implicarà un nombre molt significatiu de ciutadans i d'institucions del nostre País: les aportacions sobre una constitució catalana, o sobre com volem la Catalunya del futur. Ens interessa molt participar-hi aportant la nostra perspectiva i fent les nostres propostes respecte a com caldria regular jurídicament el fet religiós i la relació de les administracions públiques amb l'església catòlica, amb les altres esglésies i confessions religioses. I ho volem fer en diàleg amb les diverses propostes de partits i entitats ciutadanes.

Més enllà que el procés per a la independència avanci molt, poc o gens, volem oferir un debat que ajudi a situar-nos en les diverses lectures de la laïcitat i els models jurídics que se'n deriven respecte al fet religiós i a la relació d'un estat o d'altres administracions públiques, com les municipals, respecte a les diverses confessions religioses i les seves iniciatives educatives, socials o espirituals.

Som conscients que el tema és complex i delicat, perquè toca molts sentiments i conviccions profundes, religioses i polítiques, i es presta a caure en visions dogmàtiques i reduccionistes, fruit de la vivència personal o de prejudicis heretats, que a vegades porta a oblidar que les creences religioses no solament són una dimensió clau i molt sensible de la vida d'una part notable de la població, sinó també formen part dels drets humans.

La gestió pública del fet religiós i de la relació de l'administració amb les diverses esglésies i confessions religioses toca temes d'un abast important com ara el finançament, el règim fiscal, l'ensenyament de la religió a l'escola, el concert amb escoles amb caràcter propi confessional, l'atenció religiosa als centres de salut i d'internament, als tanatoris i cementiris, el reconeixement jurídic de les entitats religioses en la seva especificitat i de determinats actes vinculats a les pràctiques religioses

com el matrimoni, la incidència de les festes religioses en els calendaris laborals, l'obertura i en quines condicions dels centres de culte, la presència pública de signes religiosos, l'existència d'espais religiosos en aeroports, universitats, serveis funeraris, etc. la presència de la religió en esdeveniments públics com funerals, etc.

Els diversos partits polítics ofereixen posicionament força diversos sobre aquestes qüestions, derivats en el fons de la manera diversa de valorar el fet religiós i la seva projecció pública. Més enllà del posicionament de cada partit no hi ha dubte que ens trobem davant d'aquells temes que, per la seva enorme importància, requereix d'amplis consensos que responguin realment a la pluralitat social de persones i col·lectius.

Arribar a consensos requereix molt de debat i diàleg. I la Fundació Claret, en col·laboració amb Justícia i Pau i el Grup Sant Jordi, hi vol aportar el seu gra de sorra amb aquest Simposi. En un primer moment volem ajudar a conèixer, aprofundir i aclarir conceptes claus com el dret a la llibertat religiosa, l'aconfessionalitat, laïcitat, laïcisme i les seves conseqüències respecte a la vivència religiosa o atea i la seva projecció pública. En un segon moment volem conèixer els plantejaments sobre el tema que ofereixen els diversos grups parlamentaris, per propiciar un diàleg entre ells i entre els participants del Simposi.

Tractant-se d'un tema en el que ens hi juguem molt, volem també oferir al debat alguns punts que ens semblen importants. No ho faig a títol personal ni només com a Fundació Claret, sinó fent-me ressò d'una proposta pensada per un grup, crec que força representatiu, de persones i entitats eclesials; proposta que ha estat presentada als diversos grups parlamentaris i a associacions importants del País. Creiem que té el recolzament d'un ampli sector del cristianisme català. Les dues ponències ens oferiran les bases raonades d'aquest posicionament, però voldria indicar-ne els aspectes més importants. El titular podria ser: no volem privilegis però tampoc quedar tancats a la sagristia, obviant la importància positiva del cristianisme en la nostra cultura ni la projecció pública de les nostres creences en multitud d'iniciatives que considerem positives per a la societat en diversos àmbits. Propugnem el que podem anomenar un model d'estat **aconfessional**, caracteritzat per una **laïcitat positiva**, és a dir un estat que, per una banda, **reconegui i protegeixi** el dret humà fonamental a la llibertat religiosa en els seus múltiples aspectes i asseguri la **completa neutralitat** de l'Estat en relació a les diferents creences religioses presents en la societat; però que, a més, **valori el fet religiós i les religions com a aportacions positives** a la vida social des de múltiples punts de vista: en la cohesió

social, en l'atenció als col·lectius vulnerables, en la vida cultural, en l'ensenyament, en la promoció de valors ètics, en l'economia social.

D'aquesta valoració positiva del fet religiós creiem que es deriva la **cooperació** que l'Estat i altres administracions públiques han d'establir amb les diferents confessions i institucions religioses per afavorir tant l'exercici individual i col·lectiu de la llibertat religiosa com tot allò que promogui el bé comú, mitjançant els oportuns **acords o convenis** de cooperació institucionals.

Aquest principi de cooperació, però, creiem que s'ha d'aplicar amb **equitat**, que no és sinònim d'igualtat o uniformitat, i que comporta una clara **asimetria**, ja que les diverses religions tenen històries, implantació, arrelament i representativitat diversa, així com característiques i necessitats diferents. En aquests sentit, és innegable que el **cristianisme** i, en particular el catolicisme, és, ara per ara, la confessió religiosa més àmpliament i profundament arrelada en la ciutadania catalana i la seva tradició cultural.

Aquesta cooperació s'ha d'estendre a un seguit d'àmbits als que ja m'he referit abans i que ben segur els ponents ens exposaran.

Una menció especial cal fer dels **drets i llibertats educatives**, que deriven dels drets i llibertats de pensament i d'opinió -inclosa la llibertat religiosa. Segons els Pactes internacionals per una banda, els estats han de "reconèixer el dret de tothom a l'educació" i per altra s'han de comprometre "a assegurar que els seus infants rebin l'educació moral o religiosa de conformitat amb les pròpies conviccions".

L'estat, doncs, ha de possibilitar que el dret de tothom a l'educació es pugui exercir a través d'una oferta plural de centres educatius, com ja existeix abundantment a Catalunya, on la societat civil ha impulsat importants serveis en diversos sectors -mútues, cooperatives, entitats d'estalvi, hospitals i també un bon nombre d'escoles, de titularitats diverses, integrades avui en el servei d'Educació de Catalunya.

Serveixi, doncs, aquesta proposta com a marc per encetar la reflexió i el debat d'aquest Simposi, que desitjo ens ajudi a tots els que hi participarem a aprofundir en les qüestions implicades i a enriquir el gran debat que com a societat catalana hem de fer per crear els grans consensos que necessitem. Bon simposi i moltes gràcies!

Màxim Muñoz
President de la Fundació Claret